

waliteettawasti oli weitti aiwan sywälle men-
nyt. Herran täytyi wasta, tietämättömyy-
den tähden, kuolla tällä hirmuisella tawalla.

Pariisin Naati-huoneessa piti wanhaan
aikaan tuomittaman mies rangaistuksen a-
laiseksi, joka sanottiin olewan kiitossa per-
keleen kansa. Koska nyt Suomarit koko-
unduiwat, ja juttu eteen otettiin, tapahtui
suuri jhyry uunin piipussa. Onnettomuu-
deksi sopi myöds pelli olemaan auki wedetty-
nä. Moni luuli kohta, että perkeleen piti sen
kautta tuleman awuksi ystäwällensä. Suoma-
rit kiipesiwät takana silmin owea kohden, ja
näkiwät ulos juostessansa — o! iänkaikki-
suus! kuinga tubka ja kartu ryöppyi uunissa,
josta paha hengi rupesti ulos kynnyämään.
Mutta yksi Suomari raukka, jönga pitkä kap-
pa kawi kiini naulan kandaan penkin syrjäs-
sä, kombastai pitkää pituuttansa lattialle ja
kaatuessansa loukkasi armottomasti nenänsä,
josta weri wuotamaan rupesti. Tässä lepäsi
hän nyt puoli pyörryneenä, ja luuli itsen-
sä jo perkeleen muonaksi. Koska hän päänsä
ylös nosti, näki hän mustan perkeleen
kynnet ristissä vielä seisowan uunin edessä,
ja hiiluwilla silmillä puoleensa katselewan.
Suomari oli nyt pitkänänse lattialla, eikä

rohjennut jäsendänsä järkähyttöä, niin kauan kuin myös se tuskaista wapisewa perfele sai-
neella äänellä kysyy hänelä: Ah! hyvä Herra! sanokais, missä minä olen? Nyt wasta sai Tuomari enemmän rohkeutta sydämeensä, nousi ylös, pyrkisi werisen nännsä, ja astui lähemmäksi tätä hyvää perfelettä. Katsoissansa tarkemmin pirun silmiin, tunsi hän kohta miehen, joka oli hiljain oppiin otettu korkeini-weijari, joka suuressa Raati-huoneen rakennuksessa muuta siwu-korsteinia peratesansa putosi tapaturmaisesti pitkin wäljää Raati-huoneen uusin piippua aina pesään elli uuniin asti.

Wähäisessä Raupungissa nähtin joku kerta aamisten yöllä ruumiita kannikselewan. Mutta ihmeellistä: yhtenä yönä tapahtui, että he kulkivat ulos portista, ehkä Kirkko-piha oli keskellä Raupungia. Kandajat olivat mustissa, mutta saatto-joukossa oli jokaisella vaiti hartioilla, ja sen korkean ruumiin arkun päällä musta waiippa lewitettynä. Tätä ihmettä ei woinut paraskaan käsittää, että aamiit nyt kulkivat pois kirkosta, ehkä he ennen aina olivat kirkoon käsin kulkeneet. Tämä tapaus päätettiin nyt merkittewän jotain suurta wahingoa

Kaupungille taikka Kirkolle. Namulla ha-
wattiin myös, että ennustus Kirkolle oli
toteen käynyt; sillä warkaat olivat yöllä
warastaneet mitä kirkossa kelpaavaa oli, se-
kä hopyat, messu-waatteet, että raha-ar-
kun. Muutaman päivän perästä löyettiin
ruumiin paarit ja raha-arkku särjettynä
metssästä Kaupungin portin takana.

Jokainen arwaa kyllä itse mitkä nä-
mät aamiit olivat, jotka ruumiita yöllä
kannikselivat.

Wiinin Kaupungissa Saksan maalla
tapahui vuonna 1797, koska haudan kai-
waja Kirkko-pihassa ruumiin hautaa kaimoi,
että hän kuuli hiljaisen ääninän, mutta ei
tiennyt missä ääsin se oli. Hän rupefi jäl-
le kaimamaan, ja sai haudan jo melkein
walmiiksi, kuin jälle jyskinä kuului. Nyt
havaitti hän sen olewan ruumis-kamiossa,
jonne kolme ruumista hautaamista warten
oli tuotuna. Hän menee kohta ruumis-ka-
mioon ja kuulee kuinga yhdesssä arkussa nyt
taas kolmannen kerran äänttä wästen jys-
kytti. Hän awaa arkun, rumis nousi ylös
ja siunasi kuolemasta pelastajaansa. Hau-
dan kaimaja holhosi händä ja toimitti hä-
nen terweyteen.

Muori Herra kerskasi muinen kumppaniansa seurassa, että ei hän tainnut kummituksia uskoa eikä peljätä, ja jos ei heidän pitänyt tätä uskoman, lupasi hän ensimmäisennä yönä mennä holwi-hautaan kirkko-pihassa. Toiset sanovat hänen miehensä, jos hänen sen tekemän piti, toimittivat hänelle myös holwi-haudan awaimen ja andoivat kahvelin, josta hänen piti ihmän merkiksi jongsun arkun kandeeseen, josta aamulla havaistaisi, että hän siellä yöllä käynyt on.

Hän lähtee sydän yön aikana kirkko-pihaan, awaa holwi-haudan ja luo kahvelinsa ensimmäisen arkun kandeeseen. Mutta, kuin hänen piti takaisin kääntymän, tunsi hän niin kuin joku olisi äkistain hänen jalkunsa liepestä temmannut, josta ylitse hän peljästy ja pyörtäi kauhistuksesta haudan owelle. Koska hän nyt kauan wiipyi, rupesivat kumppanit pelkäämään, että hänelle on mahtanut joku wahingo tapahtua. He menewät ja löytävät kumppaninsa niin kuin kuolleena holwi-haudan owella. Nämät nostawat hänen ylös, josta suu huutaisansa oli auki jäänyt, ja kauhistus nähti vielä selkeästi hänen kaswoillansa. He weiwät hänen kottia, kutsuivat lääkäriä,

Ja saivat hänen kuitengin viimeisellä vielä hengiin, ja kuollon tiellä palaundumaan. Mutta hänen puheensa parsi tuli turmellukseksi, että hän puhui ängyttäin kaiten ikänsä.

Koska hän nyt wirtosi, ilmoitti hän kuinga hän kahwelin arkun kandeon ldi, ja kuinga joku siinä samassa tembasi hänen jakkunsä liepeestä, jonga tähden hän niin kowasti peljästy.

Kumppanit, koska he tämän kuuliwat, meniwät toisena päivänä holwi-hautaan, tiedustamaan mikä siellä oli kamraatiin kiini tarttunut, ja missä kahwelin oleman piti. Owea awateessansa näkiwät he kohta kahwelin pystyssä ensimmäisen arkun kandeessa, jonga juuressa he myös ldi, siwät kappaleen Kumppaninsa jakun liepeestä. Nyt oli asia suora ja arwattawa, hänen jakkunsä liewe oli sopinut häilähtämään arkun päälle koska hän kahwelin kiini ldi, — ja tässä oli koko syy wahingoon.

Lääkäri meni Ferran Raupungista Iystäilemään sille paikalle, jossa endiseen aikaan oli sota ollut, ja näki ruumiin päällällön nousewan ylös maasta talon-pojan

kyndäissä pelloillansa samalla paikalla. Hän otti tämän kateensa ja hawaitti ymbyriäisen luodin lämen melkein keskellä otsaa, josta tähden hän otti sen tullessansa kotia, ja asetti kammariinsa pöydälle.

Piika, joka lääkärin pois ollessa kävi hänen sängyönsä korjaamassa, paheksi händä, että hän sen laista kappaletta pöydällänsä piti, ja sanoi erinomattain ildaisilla ajoilla sitä pelkäävänsä. Hän sanoi myös viimeisenä ildana hawainneensa, että pää-kallo itseänsä wähän liikkutti. Mutta Herra vastasi, että se oli turha luulo. Sinä päivänä meni hän jälle kawelemään, ja tapasi kotia tuldua piikansa sairaana, joka jo kuitengin oli wähän wironnut peljästyksestänsä. Nyt imoitti piika Herralensa kaubistuksella, kuinga pää-kallo rupesi itse liikkumaan pöydällä, koska hän sängyä korjaamassa oli, putosi viimein maahan ja kieri pitkin lattia händä kohden.

Lääkäri ihmetteli itsöksensä, eikä tiennyt kuinga hänen tämä tapaus piti selittämän. Hän meni kammariinsa, löysi pää-kallon lattialla, pijan sanan jälkeen, ja asetti sen jälle pöydälle.

Hän istui nyt kammariassa tutkistellen tätä asiaa. Mutta siinä samassa rupesti pää-kallo jälle liikkumaan, ja kuukusi lattialle. Nyt näki hän itse häämäästyksellä, että piika oli totta puhunut. Hän otti kuitengin kallon vielä käteensä, ja tutkisteli mikä tähän liikkumiseen piti syyn oleman. Hän käändelee pää-kalloa käsissänsä, — kuulee jotakin sen sisällä rapiseman, — hän käändelee ja kurtkistelee, — viimein loirahutti niin kuin hiiren händä luodin lähelle. Hän sai hyppäisillänsä tästä kiini, ja rupesti ulos käsin wetämään. Nyt kuului hiiren kitinästä, mikä hengi pää-kallossa oli. Hän meni kohta pää-kallon kanssa pujan tykö, ja näytti naurain mikä se oli kuin siehen hengen pani.

Hiiri, joka luodin lähestä oli itsensä sisälle tungunut, ei tainnut enää, luun särden tähden, kuin luoti mennessänsä oli ympäräi läwen syrjiä sisä-puolelle nostanut, itse takaisin tulla, waan saattoi nyt sen ympäräiäisen pää-kallon, kuljeskellesansa aiwuen holoissa, näin ihmeellisesti liikkumaan.

Hiiri otettiin ulos reijästä, ja piika ei peljännyt enää suuresti tätä pää-kalloa.

Rattas-mies tapasi Ferran ilda-puolella päivää tiellä kulleisansa jalka-miehen, ja kuin ei hänellä ollut erinomaista kiirettä, niin ajoi hän hiljaa ja jutteli jalka-miehen kanssa kaupungia kohden kulleisansa. Nyt oli jo joissakin pimeä koska he teilauspaitkaa lähenivät, jossa myös nyt oli yksi hirtettyinä. Kumbikin teki toinen toisensa tähden itsensä rohkeaksi, ja rupestivat puhumaan pilkkaa hirtetystä. Mutta kuin he melkein sen kohdalle tulivat, ka-
 wahti hewoinen, eikä tahtonut siivuitsemennä, vaan nousi pystyyn ja kuorsui. Rumppanit hämmästyivät kulin sydämes-
 sänsä, eikä ei he rohjenneet siitä mitään toinen toisellensa ilmoittaa; sillä he häpe-
 siivät heikko-ustoiseksi itseänsä näyttää. He päättivät kuitengin, niin kuin se olikin, että hewoinen pelkäsi sitä ilmassa riippu-
 waa ihmistä. Näyttäin urhollisuudensa sanoi jalka-mies hirsi-puun siivuitse pääs-
 tyänsä: Kuules, naapuri ilmassa! leik-
 kaa nuora poikki, ja tule pois Kaupun-
 giin. Kohta kuului kauhistukseksi rautain ja wiljain kalina hirsi-puun tyhynä, niin kuin joku wangi olisi liikkeelle lähtenyt. Mutta se oli vielä kauhistawaisempi —
 — siellä kuului myös kolkea ääni, joka
 was=

wastasi: odota wahan, minä tulen koh-
ta. — — — Jumala warjele! nyt ei
ollut enää aikaa odottaa. Urka hewoi-
nen peljästyí nyt vielä enemmän tästä
rautain kalinasta, ja pelkurin ratsas-mie-
hen kannukset ei tainneet myöds kaukana ku-
peista olla. Sanalla sanottu: se lensi
niin kuin tuulis-pää.

Onneton jalka-mies, ratsas-mieheldä
jätettynä, luuli nyt olewan viimeisen päi-
wänsä (niin kuin se olikin); sillä hän kuu-
li juostessansa kuinga hirtetty riensi hä-
nen peräsänsä; hän luuli perkeleellisen
hengen joka askeleella lyöwän kyndensä
hänen niskansa. Hän juoksi mitä hän
jaksoi, ehti viimein Tulli-tupaan, ennen
kuin hirtetty hänen kiini sai. Mutta hän
oli turmellut itsensä sekä pelolla että juok-
sulla, kaatui lattialle, weri puskahhti u-
los suusta ja sieramista, ja hän ylen an-
doi hengensä.

Ne, jotka Tullissa olivat, arwasi-
wat jo sekä ratsas-miehen puheesta et-
tä jalka-miehen tuskasta, jotka edellä tu-
liwat, melkein koko astan, koska kolmas-

Fin mies tuli viimein Kalinalla Tullin läpitse — — — ja se oli — vanha sepä elli patain paikkaja, joka pienillä rat-
tailla kuljetti tarve-kalujansa ja raudan kappaleita padan paikoiksi. Hän oli pi-
sättännyt huokaamaan tien viereen lähelle
hirsi-puuta, koska ne toiset siivuitse kulki-
vat. Mutta kuin hän heidän puheistan-
sa huomaisi heidän rohkeutensa, andoi hän
myös hirtetyn puolesta heille vastauk-
sen, joka näin suuren ja onnetoman
kauhistuksen matkaan saatti.

Kartanossa maalla, jossa Mamselli
Tupa-neitsyensä kanssa asui, tapahtui yöl-
lä, heidän maatesansa, kammarin uunin
piipussa kova rahina, johonka he heräsi-
vät. He kuulivat tämän rahinan tulewan
ylhäältä kaksin alemmaksi ja alemmaksi.
Tupa-neitsy päätti kohta pahalaisen, joka
niitä teitä kulkee, sen kautta sisälle tule-
wan. Pelli oli myös auki, niin kuin kes-
säisellä ajalla tavallinen on. Viimein
kuului niin kuin pieni lapsi olisi lattialla
hypyännyt ja kätönsä paukuttanut; Mutta

huone oli pimeä, jona tähden ei he mitään nähneet; sillä he pitivät ikkunansa luukut joka yö suljettuina.

Mamselli käski neitsyttänsä menemään väkeä avuksi huutamaan; mutta neitsy oli jo hupussa maipan alla, eikä andanut itseänsä mietelmää pahalaisen kynsiin, joka nyt täydellisesti hyppeli pitkin lattiaa. Mamselli rohvaisi luondonsa, ja meni itse niin kuin lindu ovesta ulos, että ei pahalaisen pitänyt jaloista tiini saaman.

Koko joukko väkeä tulee kohta walkea kädessä Mamsellin kanssa ja tarpeellisilla aseilla varustettuna kammariin — — — musta, karwa-jalkainen ja hiilu-silmä persele istui täällä keskellä lattiaa, pitkät kynnet jaloissa ja wäärä nenä päässä, paukuttain nokkaansa.

Pieni oli tämä pahalainen aika-perseleeksi, mutta suuri kyllä tarha-pölkki, joka yöllä tapaturmaisesti oli uunin piippuun pudonnut, ja aies tuleksansa itsensä noennut.

Herra jutteli muinen, koska tontuista ja aawiista puhe tuli: Kerran jouduin minä matka-tiellä Kesäisellä ajalla yhden ystäväni tykö yöksi Howiin; mutta kuin hänellä sopi silloin olemaan paljon kunnia-sukuisia vieraita, anoi hän minulda anteeksi, että hänen nyt täytyi panna minun yö-sielle suureen saliin vanhassa ali-huoneessa, johonka minä olin tyllä tytywäinen.

Koska ilta-ruolla oltaisja tuli myös puhe tontuista ja niiden olo-paikoista, sanoi isändä pilalla: Ulkai, hyvät ystäväät, tänä iltana tontuista puhuko; sillä tämän Herran, osoittain minua, täytyy vierasten paljouden tähden ottaa yö-sian vanhaan ali-huoneeseen. Johonka minä vastasin, että ei tonttuen ole minun kansani hyvä olla, erinomattain, jos ei he taida tehdä itseänsä näkymättömiksi.

Sundia jälkeen ruoalda päästyä johdatti yksi Howin palvelioista minun yö-sielle, weti saappani ja kiirehti jälle pois muihin toimituksiin.

Tämä sali oli suuri, ja kumisti tyhjyydestä, jossa myös luukut, rikkiömäin

lastien tähden kiini oliivat. Nyt ajattelin minä itsekseen: jos suingin tonttuja maassa löytyy, niin on tässä totisesti heidän peränsä. Minä rohvaisin kuitengin itseni, riisuiin vaatteeni ja menin ovesa lukitsemaan, — mutta ei ovesa ollut lukkua eikä salpaa. Minä asetin kuitengin wanhon selkä-tuolin owen teljeksi, että ei tuulen pitänyt yöllä sitä auki puhaldaman, sammutin kynttilän ja menin hiljaisuudessa makaamaan.

Yöllä rupesti porstuassa kolisemaan, johonka minä heräsin; millä ajalla, sitä en minä pimeässä tiennyt. Wähää jälkeen paukahi salin owi paari kertaa angarasti, joka lensi auki. Nyt muistuiwat illalliset tontun jutut mieleeni, ja sydämeni rupesti ahkerammasti tytkyttämän; sillä warkaat ei jouhluneet minun mieleeni, jotka harwoin tällä jyrällä kulkewat. Kohta kuului myös, niin kuin joku olisi puu-jaloilla pitkin lattiaa koputellen käwellyt. Tämä kopina lähenee viimein sängyä, ehkä minä kyllä kowin uhkasin. Tonttu rupee jo näpistelemään tyhynä kulmaa — — — minä sängystä ylös asetta turwakseni etsimään! mutta kuroittaisiani saapas-puuta sängyn alda, jon-

ga minä myös löysin, laskee tonttu ta-
ka-puoleeni, että minä suulleni langesin.
Minä nousin pikaisesti ylös lattialta ja
hosiin ympärilleni saapas-puulla, warjel-
len tonttua päädäni. Uhkerasti tonttua
torjuessani tuli wäärä sarwi toiseen kou-
raani, ja tonttu päästi pahan porun; sil-
lä saapas-puu koski häneen kowalda kä-
deldä. Väneestä tundui kohta mikä tämä
tonttu oli — — — se oli Howin talli-pu-
ki. Minä wedin vielä pari kertaa tont-
tua lapoin, ajoin hänen ulos, ja telke-
sin jälle owen; panin sitte maata, ja ma-
kasin rauhallisesti aamuun asti.

Kamulla ylös nostua tulivat wasta
kelmin kurit ilme. Koska isändä tontun
juttuja puhuttaissa illalla kuuli minun roh-
keudeni ja kerstäukseni, andoi hän yöllä las-
kea puskewan talli-pukin irrallensa, jonga
hän tiesi tulewan minua tervehtämään; sillä
se oli tottunut käymään tässä wanhas-
salissa kouroja syömässä. Tämä puski
salin owen auki, kuin sanottu on, joka
nyt oli hänen tiellänsä suljettuna.

Kartanosta Raupungissa muutti Ferran hyyry-mies majaa, joka oli asunut yli-Ferrassa. Myöhäisyyden tähden jäi kuitengin vielä muutamia kaluja toiseen päivään noutamata.

Perheen maatesa paraassa unessansa kuului ylhäällä niin kuin joku olisi kowasti lyönyt lattiaan, johon wäki heräsi. Kohta sen jälkeen rupesti siellä kolisemaan, niin kuin kaluja olisi pitkin lattiaa wedetty.

Isändä luuli huoneessansa warkaita olewan, ehkä hän ihmetteli, kuinga he nyt niin rohkeasti itsensä menettivät, tietten kuitengin ihmisten alhalla asuwan. Isändä sytyttää kynttilän ja menee ylös katsomaan mingä siellä oleman piti — — mutta ihmeellä sai hän owesta sisälle tullaansa nähdä, kuinga laatikka kulki itsensä kumossa pitkin lattia. Hän menee lähemmäksi, kääntää laatikan oikein — — O, katsos! täällä nousi Kartanon kissa istuallensa, ja katseli kiitollisesti isändänsä silmiin.

Salon kissa oli mennyt illalla ylös hyyry-miehen läksiäisille, mutta tuli tapa-

turmaisesti ydksi sinne suljetuksi, jossa hän
ikämyyden taikka ruoan tähden hyppäsi
pöydälle, ja pudotti laatikan lattiaan,
jonga alle hän itse jäi.

Tässä on selitys sekä lattiaan lyö-
miseen että kolinaan, joka perheen herätti.

318. III. 110.

Inom. haunoh. l.

Mf B. 9590

x

